

розслідування, прокуратури та судах. Відповідно її назва не відповідає сфері застосування, так як в судах здійснюється судове провадження.

Крім того, є питання щодо гармонізації запропонованої системи з уже існуючим Єдиним реєстром досудових розслідувань, яким чином забезпечуватиметься відсутність дублювання відомостей в ЄРДР та інформаційно-телекомунікаційній системі досудового розслідування. Логічним виглядає запровадження єдиної системи з організацією багаторівневого доступу. Ці положення потребують подальшої розробки.

Також необхідно враховувати перспективи запровадження інших електронних систем, наприклад, системи електронного кримінального судочинства eCase, яка буде інтегруватися з ЄРДР та автоматизованими системами судових органів. Запуск вказаної системи планується на базі НАБУ, САП та ВАС. З огляду на вище зазначене, потрібно визначити механізм взаємодії інформаційно-телекомунікаційних систем, випадки, у яких така взаємодія відбуватиметься, та обсяг взаємодії.

Очевидно, що запровадження електронної форми кримінального провадження потрібне і є тільки питанням часу. Але воно потребує зваженого, системного підходу, який передбачає підготовку плану поетапного запуску та поступового внесення змін і доповнень до законодавства України, з урахуванням вже існуючих, перевірених часом механізмів і тих зауважень які виникають в процесі підготовки.

Одержано 14.04.2021

УДК 342.95

Катерина Анатоліївна ШАПОВАЛ,

*ад'юнкт відділу організації освітньо-наукової підготовки
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ОСОБЛИВОСТІ ЗНАРЯДЬ І ЗАСОБІВ ЯК ЕЛЕМЕНТІВ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВБИВСТВ, УЧИНЕНИХ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Сьогодні домашнє насильство набуває досить великої актуальності в суспільстві, виступає об'єктом багатьох досліджень в тому числі в криміналістиці. Під час з'ясування питань пов'язаних з методикою

розслідування вбивств вчинених у зв'язку із домашнім насильством, виникає необхідність дослідження знарядь та засобів, за допомогою яких вчиняються вказані кримінальні правопорушення.

В свою чергу, знаряддя та засоби, є елементами криміналістичної характеристики та відіграють важливу роль під час розслідування зазначеної категорії вбивств. Отже, поняття «знаряддя» визначається, як пристосування, прилад, механізм тощо, за допомогою якого виконується певна дія; інструмент [1, с. 469]. Розглядаючи питання «знаряддя вчинення злочину», слід розуміти, будь-який предмет, за допомогою якого може вчинитися злочинне діяння, в нашому випадку, заподіяння смерті після або в момент вчинення домашнього насильства.

Вперше, термін «знаряддя вчинення злочину» зазначалося в науці криміналістика, як предмети і речовини, використовуючи властивості яких, злочинець впливає на матеріальні об'єкти з метою досягнення бажаного результату [2, с.7], або речі матеріального світу, якими безпосередньо заподіюється або може бути заподіяна істотна шкода об'єктові кримінально-правової охорони [3, с.105], що використовуються для руйнівного впливу на предмет злочину або для спричинення фізичної шкоди, які повністю знаходяться під контролем свідомості і волі особи, для безпосереднього вчинення діяння, зменшуючи кількість зусиль або шляхом концентрації сили [4, с. 164].

Під засобами вчинення злочину науковець розуміє різноманітні речовини, предмети, гази тощо, хімічні (отрута), фізичні (електричний струм, радіація), біологічні (інфекційні хвороби) тощо, властивості яких використовуються в процесі вчинення злочину для створення сприятливих умов його реалізації і полегшення процесу його виконання, що не знаходяться під повним контролем свідомості та волі суб'єкта [4, с. 164], а також за допомогою яких був вчинений злочин та вказують, що використання злочинцем тих чи інших засобів може вплинути на оцінку вчиненого діяння [5, с.67].

Отже, беручи до уваги вище зазначене, можемо дійти висновку, що під знаряддями вчинення вбивств, у зв'язку із застосуванням домашнього насильства є підшукані, виготовлені чи пристосовані предмети матеріального світу за допомогою яких потерпілому було спричинено смерть. В свою чергу, засобами вчинення вбивств, у зв'язку з домашнім насильством – є підшукані, виготовлені чи пристосовані об'єкти та явища, що полегшують вчинення вбивцею злочинних діянь або створюють сприятливу обстановку для здійснення злочинного наміру, а саме вчинення вбивства.

Як правило, під час вчинення зазначених кримінальних правопорушень, злочинцями використовуються підручні предмети, спеціально не пристосовані для спричинення смерті потерпілому. Такі предмети, або підібрані на місці події, або ж злочинець скористався перевагою у грубій фізичній силі. У випадках відсутності цих знарядь, удари завдавалися руками і ногами по всьому тілу потерпілого. Поширеним знаряддям вчинення вбивств, у зв'язку із застосуванням домашнього насильства є кухонний ніж, що завжди знаходиться в швидкій доступності та сприяє його оперативному використанню.

В ході проведеного аналізу кримінальних проваджень за фактом вбивств, вчинених у зв'язку з домашнім насильством встановлено, що найбільш розповсюдженими знаряддями вчинення вбивств із застосуванням домашнього насильства є нанесення ударів господарсько - побутовими та підручними предметами, що були знайдені злочинцями безпосередньо на місці події. До них належать: 1) колюче-ріжучі предмети: ножі – 57,1 %, молотки – 11,4 %, сокири – 8,6 %, садові ножиці (секатор) – 2,8 %; 2) мотузки, медичні джгути, нитки – 8,6%, за допомогою яких здійснювалось удушення потерпілих; 3) тупі предмети з обмеженою поверхнею: біти – 5,7 %, палиці – 2,8%, металеві совки – 2,8%, в тому числі нанесення ударів руками і ногами По всьому тілу потерпілого – 8,6 %.Також до знарядь вчинення вбивств із застосуванням домашнього насильства є застосування вогнепальної зброї – 2,8%; використання нафтопродуктів (спалення з використанням бензину) – 2,8% кримінальних проваджень тощо.

До засобів, що використовуються під час вчинення вбивств у зв'язку з домашнім насильством, слід віднести, такі як: висловлювання різного роду погроз, як у письмовій формі (за допомогою смс-повідомлень, залишення записок тощо), так і в усній формі (використання нецензурних слів); спільне вживання алкогольних напоїв, що є спеціально спланованим для реалізації подальшого умислу направленного на вбивство.

Отже, встановлення особливостей знарядь та засобів, як елементів криміналістичної характеристики вбивств, вчинених у зв'язку з домашнім насильством є потужною інформаційною базою для органів досудового розслідування, що використовується під час формування версій, планування розслідування, проведення слідчих (розшукових) дій, призначення судових експертиз тощо.

Список бібліографічних посилань

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 слів / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.

2. Сырков С. М. Орудие преступления: криминалистическое и процессуальное исследование : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Л., 1973. 18 с.
3. Романівна З. Є. Поняття та кримінально-правове значення знарядь та засобів вчинення злочину. *Митна справа*. 2014. № 1 (91), ч. 2, кн. 1. С. 99–105
4. Тельпіс М. В. Кримінально-правова характеристика знарядь та засобів вчинення злочину : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2019. 185 с.
5. Кримінальне право України. Загальна та Особлива частини : Навч. посіб. / за заг. ред. В. М. Стратонова. Київ : Істина, 2007. 400 с.
6. Головкін Б. М. Кримінологічні проблеми умисних вбивств і тяжких тілесних ушкоджень, що вчиняються у сімейно-побутовій сфері : монографія. Харків : Нове слово, 2004. 252 с.

Одержано 14.04.2021

УДК 342.97

Оксана Олександрівна ШЕВЧЕНКО,

*ад'юнкт відділу організації освітньо-наукової підготовки
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПРОСТУПОК, УЧИНЕНИЙ ПОЛІЦЕЙСЬКИМ, ЯК ФАКТИЧНА ПІДСТАВА ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Охорона, захист прав і свобод людини, інтересів держави і суспільства, забезпечення правопорядку та публічної безпеки, а також протидія правопорушенням і злочинам є базовими завданнями правоохоронних органів, зокрема і Національної поліції України.

Ефективність функціонування органів Національної поліції перш за все залежить від чіткого регламентування їх повноважень, компетенції та дотримання поліцейських службової дисципліни.

Наразі актуальним залишається забезпечення дисципліни й законності серед особового складу поліції. Протиправні вчинки деяких поліцейських мають вкрай негативний характер, що призводить до «підриву авторитету» в суспільстві до органів Національної поліції, оскільки на поліцейських покладені надзвичайно важливі завдання.

Дисциплінарна відповідальність поліцейського є одним із основних засобів забезпечення дотримання поліцейським службової дисципліни через застосування до поліцейського, який здійснив